

TUUSULANJÄRVEN KUNNOSTUSTYÖRYHMÄN KOKOUS

Aika: Perjantai 20.1.2017 klo 9.00 - 11.50

Paikka: Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä
Kultasepänkatu 4 B, Kerava

Osallistujat:	Kaarina Laine	Järvenpään kaupunki
	Petri Juhola	Tuusulan kunta
	Esa Lehtinen	Uudenmaan ELY-keskus
	Juha Helenius	ProAgria Etelä-Suomi
	Anu Tyni	Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
	Pertti Paakkinen	Pro Tuusulanjärvi -liike
	Mauri Pekkarinen	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun lky
	Jaana Hietala (siht.)	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun lky

Poissa:	Hannu Kantola	Tuusulan kunta
	Pekka Kylänpää	Tuomalan kalastuskunta
	Pertti Seuna	Tuusulanjärven vesiensuojeluyhdistys
	Kirsti Lahti	Vantaanjoen ja Helsingin seudun vsy

Hankkeen kustannukset (§ 4, 5 ja 11) on päivitetty vuoden 2016 tilinpäätöksen mukaisiksi.

1. KOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYS

Jaettu asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

2. PUHEENJOHTAJAN VALINTA

Työryhmän puheenjohtajina ovat toimineet Järvenpään ja Tuusulan edustajat yleensä kaksi vuotta kerrallaan. Järvenpään edustaja toimi puheenjohtajana vuosina 2015 - 2016.

Päätös: Petri Juhola valittiin puheenjohtajaksi vuosiksi 2017 - 2018.

3. EDELLEISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA

Hyväksyttiin kunnostustyöryhmän pöytäkirja 3/2016.

4. HANKKEEN TOIMENPITEET VUONNA 2016

1. Hajakuormituksen vähentäminen

1.1. Toimenpideohjelman laatiminen (10 000 €)

- Vantaanjoen ja Helsingin seudun vsy:n laatima toimenpideohjelma valmistui kesäkuussa 2016. Työ toimii pohjana hankkeen pitkän tähtäimen suunnitelman valmistelussa. Kustannukset olivat 10 000 €.

1.2 Hulevedet (6 700 €)

- Räikilänojan vedenlaatua seurattiin automaattisella mittalaitteistolla 14.3. - 20.5 sekä 15.11 - 31.12.2016. Seuran kustannukset olivat yhteensä 6 680 € (3 900 € + 2 800 €). Havaintoaineisto on liitteessä 1.

1.3 Maatalous (5 700 €)

- Keski-Uudenmaan maatalouden neuvontahanke VILKKU aloitti huhtikuussa. Hanke järjesti pellonpiennartilaisuuden Lassilan tilalla heinäkuussa. Paikalla oli n. 10 henkeä.
- Syksyllä VILKKU-hankkeessa suunniteltiin toimenpiteitä Mäyränojan tulvahaittojen vähentämiseksi.
- VILKKU-hanke järjesti tutustumisretken Loviisanjoen valuma-alueelle (NutriFlow-hanke).
- Tuusulanjärvi-hankkeen osuus VILKKU-hankkeen kustannuksista on 2 200 €.
- Vuohikkaanojan ja muiden ojien seuranta (2 600 €).
- ProAgrian osallistuminen hankkeeseen (500 €).
- Kokouskulut ja muut menot (400 €).

1.4. Kosteikot ja laskeutusaltaat (12 700 €)

- Rantamo-Seittelin vedenlaatua seurattiin vesinäyttein ja penkereiden kasvillisuutta niitettiin. Kosteikon seurannan ja hoidon kustannukset ovat yhteensä 5 600 €.
- Klenkon altaan pato kunnostettiin ja automaattinen seuranta aloitettiin marraskuussa (900 €).
- Suopellon kosteikon suunnittelukustannukset (3 200 €).
- Vanhakylän rantakosteikon luontoselvitys (3 000 €).

2. Hoitokalastus (53 700 €)

- Touko- ja elokuussa järvellä toteutettiin kalanpoikaskartointus sähkökalastamalla ja valkolevymenetelmällä (6 750 €)
- Ankeriäitä istutettiin Tuusulanjärveen (3000 kpl) ja Rusutjärveen (2000 kpl) 30.8.2016. Helsingin Sanomat oli seuraamassa Rusutjärven istutusta. Lasiankeriäiden kappalehintaa on 1,36 € eli kustannukset ovat yhteensä (6 800 €).
- Ulapan kalamäärän arviointi kaikuluotauksella ja troolauksella toteutettiin 31.8. Ulappa-alueen kalatiheyden arviointitutkimus tuo tietoa mm. kuhan poikastuotannon onnistumisesta ja kuorekannan kehityksestä. Raportti valmistuu maaliskuun 2017 loppuun mennessä. Alustavia tietoja tutkimuksesta on liitteessä 2. Tutkimuksen kokonaishinta työ- ja matkakuluineen on 11 100 €.

- Syyskuussa kartoitettiin Tuusulanjoen ja Vuohikkaanojan kalastoa sähkökalastamalla. Tuusulanjoen taimentiheys oli odotettua pienempi (4 250 €).
- Syysnuottaus toteutettiin 10.10. - 27.11. kahdessa jaksossa yhteensä 33 apajaa (liite 3). Nuottaukset lopetettiin järven aikaisen jäätymisen takia. Nuottauksen ja näytteenoton kustannukset ovat yhteensä (24 800 €).

3. Rannat ja vesikasvit (10 700)

- Vesikasveja niitettiin 30.7. - 4.8. Kirkonkylän venerannoilta sekä Seittelinlahdelta. Sama urakoitsija poisti myös karvalehteä eteläpään Natura-alueen ruoppausväylistä. Niittotyön kustannukset olivat 5 800 €. Kuljetuskustannukset olivat 1 800 €.
- Karvalehti oli runsastunut Mäyränojan suosan kosteikossa, sitä ja muita vesikasveja poistettiin 9. - 10.8. n. 30 m³. Kasvit läjitettiin rannalle, josta ne korjataan myöhemmin. Niittotyöhön kului yksi työpäivä (1 500 €).
- Jari Venetvaara laati artikkelin Tuusulanjärven vesikasvillisuudesta Tuusulanjärven kunnostuksen yhteenvetoreporttiin (1 700).

4. Sedimentin kunnostus (24 500 €)

- Kaikki neljä hapetinta käynnistettiin kesäkuun alussa ja Tuusulanjärven happitilanne pysyi melko hyvänä koko kesän. Hapettimien käyttö- ja huoltokulut olivat yhteensä 12 400 €.
- Järven syvänealueella seurattiin lämpötilaa ja happipitoisuutta Luoteen automaattisella YSI-mittarilla. Happipitoisuutta ja kaasun muodostusta seurattiin myös omana työnä. Kesä- ja syyskuun seurannan kustannukset olivat yhteensä 6 200 €.
- Kesällä selvitettiin kaikuluotauksilla Tuusulanjärven sedimentin metaanintuotannon alueellista jakaumaa ja ajallista vaihtelua. Tavoitteena oli kartoittaa kaikuluotauksen soveltuvuutta metaanintuotannon arviointiin (liite 4). Kustannukset olivat 4 500 €.
- ELY-keskuksen vedenlaadun seuranta täydennettiin lisänäyttein, jotka tilattiin Vantaanjoen ja Helsingin seudun vsy:ltä (1 400 €).

5. Yhteiset menot koostuvat henkilöstömenoista ja yleiskustannuslisästä (77 200 €).

Keskustelu: Automaattisen vedenlaadun seuranta konsulttityönä on kallista ja keskusteltiin automaattisen mittalaitteiston hankkimista omaksi.

Päätös: Kunnostustyöryhmä merkitsi tiedoksi hankkeen toimenpiteet vuonna 2016.

5. HANKKEEN TALOUSARVION SEURANTA

Kuntien vuoden 2016 rahoitusosuus on yhteensä 190 000 € ja vuodelta 2015 siirtyi ennakkona 18 200 €. ELY-keskus myönsi hankkeelle korkeintaan 34 000 € avustuksen vuodelle 2016. Avustuksen ensimmäisen erän suuruus on 25 % toimintakuluista (23 900 €), joten hankkeella oli käytössään yhteensä 232 100 € (liite 5). Avustuksen ensimmäinen maksuerä haettiin 15.11.2016 mennessä kertyneistä kustannuksista (liite 6) ja maksettiin hankkeelle joulukuussa 2016. Toinen erä haetaan helmikuussa loppuvuoden kustannusten perusteella (n. 7 050 €) ja se siirtyy vuodelle 2017. Kustannukset koko vuonna ovat yhteensä 201 000 €. Vuoden ylijäämä (31 139 €) voidaan siirtää ennakkona vuodelle 2017.

Päätös: Kunnostustyöryhmä merkitsi tiedoksi hankkeen rahoituksen toteutumisen ja esittää ohjausryhmälle ylijäämän (31 139 €) siirtämistä ennakkona vuodelle 2017.

6. VESIENSUOJELUPALKKIOIDEN MAKSAMINEN

Ohjausryhmän kokouksessa (2/2001) päätettiin, että vesiensuojelua edistävästä erityisympäristötukipäätöksistä (mm. suojavyöhykkeet, kosteikot, luonnon monimuotoisuus) maksetaan vesiensuojelupalkkio joka voisi kannustaa myös pikkutiloja mukaan vesiensuojelutyöhön. Kyseessä on viljelijöiden vesiensuojeluun perehtymisestä aiheutuvan vaivannäön korvaaminen. Kunnostustyöryhmä päätti vuonna 2013 korottaa palkkioita elinkustannusmuutoksen perusteella siten, että leveiden suojavyöhykkeiden perustamisesta maksettava palkkio on 0,23 €/metri/ sopimusvuosi (KTR 1/2013) ja lisäksi maksetaan 290 €:n suuruinen tukipäätöspalkkio. Vuonna 2006 vesiensuojelupalkkioita maksettiin kuudelle ja vuonna 2013 kahdelle viljelijälle.

Vuonna 2016 tehtiin kymmenen suojavyöhykesitoumusta, joiden perusteella maksettavat palkkiot ovat yhteensä 9 782 € (liite 7).

Keskustelu: Keskusteltiin miten hanke voisi kannustaa viljelijöitä vielä enemmän eri toimenpiteisiin. Pekkarinen kertoi, että ympäristökorvauksen ehdot eivät välttämättä salli palkkion maksamista korvauksen piiriin kuuluville toimenpiteille, kuten kerääjäkasveille tai talviaikaiselle kasvipeitteisyydelle. Myös metsityspalkkion maksaminen vähätuottoisille pelloille olisi vesiensuojelullisesti järkevää.

Rakennekalkin tai kipsin kuljetuskustannusten maksaminen olisi mahdollista, jos löytyy tarpeeksi kiinnostuneita viljelijöitä. Kipsi vaikuttaa ensimmäisten kokeilujen perusteella toimivalta. Kipsin käyttöä ei suositella järvien valuma-alueilla, koska sen sisältämä

sulfaatti voi aiheuttaa sisäistä kuormitusta. Tästä huolimatta kipsiä voitaisiin kokeilla Tuusulanjärven valuma-alueella, koska järven viipymä on lyhyt ja sulfaatin aiheuttama kuormitusriski on pieni.

Päätös: Kunnostustyöryhmä esittää, että ohjausryhmä hyväksyy vesien-suojelupalkkion maksamisen kymmenelle suojavyöhykkeen perustaneelle viljelijälle liitteen 7 mukaisesti.

7. HAPETTIMIEN HUOLTOSOPIMUS

Hapettimien huoltosopimus on uusittava vuonna 2017. Edellinen sopimus kattoi vuosien 2013 - 2016 täysylläpitohuollon kiinteällä vuosimaksulla (6 000 €, alv 0 %). Vesi-Ekon tarjoushinta vuosien 2017 - 2020 huollolle on 6 050 € (alv 0 %).

Päätös: Kunnostustyöryhmä esittää, että ohjausryhmä hyväksyy hapettimien huoltosopimuksen vuosille 2017 - 2020.

8. HANKKEEN TOIMINTASUUNNITELMA 2017 -2021

Hankkeen toimintasuunnitelma on päivitetty vuosille 2017 -2021 (liite 9). Järvellä tehtävät kunnostustoimet jatkuvat pääosin aiempien vuosien tapaan. Valuma-alueen toimenpiteet perustuvat Vantaanjoen ja Helsingin seudun vsy:n laatiman raportin suosituksiin.

Keskustelu: Keskusteltiin miten osavaluma-alueiden toimenpiteitä voidaan asettaa tärkeysjärjestykseen. Kuntien kaavoituksen kohteena olevat alueet tulevat otetuksi huomioon maankäytön suunnittelussa. Hankkijanojan ja Räikilänojan valuma-alueiden kaavoitus ja rakentaminen ovat käynnissä tai suunnitteilla. Loutinoja on tärkeä hulevesipuro, jonka uoman kapasiteetti ei Järvenpään hulevesiselvityksen mukaan riitä lähivuosien hulevesille ja sen kunnostus on vireillä.

Kuntien satsaus hulevesirakenteisiin on ollut merkittävää ja niiden kustannukset lisätään toimintasuunnitelmaan.

Tyni ehdotti, että hevostilojen neuvonta toteutetaan yhteishankkeena, johon haetaan erillisrahoitusta vuodeksi 2018 (tai 2019). VHVSY voisi ehkä toimia hankkeen hallinnoijana. Neuvonta koettiin tärkeäksi ja kunnostushanke voi osallistua hankkeen rahoitukseen.

Tuusulanjoella ja Haukkalan- /Vuohikkaanojassa toteutettiin syksyllä 2016 sähkökoekalastus taimenistutusten edellytysten selvittämiseksi. Vuohikkaanojassa ei havaittu taimenia ja Tuusulanjoen Myllykylän koskessa melko vähän. Tämän takia poikasten siirtoa ei voitu tehdä syksyllä 2016. Lehtinen ehdotti, että Tuusulanjoen

sähkökalastus toistetaan syksyllä 2017 ja mikäli poikasia tavataan runsaasti, niitä voidaan siirtää Vuohikkaanojaan. Poikasten siirrolle hankitaan lupa ennen syksyä.

Päätös: Suunnitelmaan tehdään täydennyksiä ennen kuin se esitetään ohjausryhmän hyväksyttäväksi.

9. HANKKEEN RAHOITUS VUONNA 2017

Hankkeella on käytettävissä vuonna 2017 256 000 €, jos ELY-keskus myöntää hankkeelle avustuksen haetun suuruisena (35 000 €). Avustusta on haettu marraskuussa 2016 (liite 10). Hankkeen kustannusarvio on tarkentunut avustushakemuksen jättämisen jälkeen (liite 11).

Päätös: Kunnostustyöryhmä hyväksyi vuoden 2017 toimenpideohjelman ja rahoitussuunnitelman ohjeellisena.

10. TIEDOKSI

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry on selvittänyt haitallisten aineiden esiintymistä hulevesissä. Tutkimusraportti ”Hulevesien haitta-aineet Kuormitusriski Vantaanjoen vesistöille?” on luettavissa yhdistyksen www-sivuilla (www.vhvsy.fi).

Tuusulanjärvi on yksi ”vuoden retkikohde” -finalisteista. Äänestys on auki netissä 22.2. asti (<http://goexpo.messukeskus.com/messuilla/vuoden-retkikohde-finaali>). Tuusulanjärvi on myös yksi Suomen Luonnonsuojeluliiton Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan Luontohelmistä (<http://www.sll.fi/mita-sina-voit-tehda/tule-mukaan-toimintaan/suomi-100/luontohelmet/tuusulanjarvi>).

Härmän Ratin yrittäjä rakentaa kevyen kävelysillan Mäyränojan yli uudelle raitille. Hän on pyytänyt Järvenpään kaupungilta luvan sillan rakentamiseen.

Juhola kertoi, että Kellokosken kalatien suunnittelu alkaa vuonna 2017 ja sen rakentaminen pyritään aloittamaan vuonna 2018. Keravanjoella Kellokoskella niitetään ruovikoita kesällä 2107. Sovittiin, että urakoitsijalta kysytään, onko hän halukas toteuttamaan ne samalla tuntihinnalla Tuusulanjärven niittojen yhteydessä.

Tuusula ja Järvenpää ovat teettäneet pienvesiselvitykset. Järvenpäässä tarkastellaan kaikkia ja Tuusulassa taajama-alueiden pienvesiä.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

11.
MUUT ASIAT

Paakkinen kertoi, että Vuoksen vesistöalueella on toteutettu maksuhalukkuuskysely, jonka mukaan moni asukas ja mökkiläinen on valmis maksamaan vesistöjen kunnostusmaksua tai osallistumaan talkoisiin (SYKE raportti 33/2016). Hän esitti, että Tuusulanjärven kunnostuksen rahoitus pohjaa voitaisiin laajentaa esim. joukkorahoituksella. Tyni kertoi, että talkoot voivat sitouttaa ihmisiä vesiensuojeluun.

12.
SEURAAVA KOKOUS

Päätös: Kunnostustyöryhmän seuraava kokous pidetään 7.4.2106 klo 9.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Jaana Hietala

Sähköinen jakelu:
Kunnostustyöryhmän jäsenet
Kunnostushankkeen www-sivut